

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Egytíztíz petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. m

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, szeptember 18.

Mai számunk főbb közleményei:

Csökken a pótdadó.

Lesz-e színházi előadás a kulturpalotában?

Aradi munkások Tisza Istvánnál.

Az agyonlőtt primadonna.

Akit nem engedtek a tisztvi vizsgára.

Korcsmai jelenetek a magyar képviselőházban.

Képviselők és rendőrök verekedése a Házban.

Andrássy Gyula bujtogatja a parlament felfogatóit

Merényleveltver a miniszterelnök ellen.

Éjféltkor kilakoltatott hat aradi család.

Ötvenezer korona jótékonycélra.

A korcsma-parlament.

Arad, szeptember 17.

Fél tíz órakor, a képviselőház kupolatermében megjelent Désy Zoltán, és a várakozó ellenzéki képviselőknek kihirdette az *ordre de bataille*-t:

— A harcot az eddigi eszközökkel folytatjuk.

Az ellenzéki rajvonat pedig elővette az eddigi eszközöket: az automobil-tülköket, a sipokat, a rikácsoló hangszereket, meg a maga szóbeli gorombaságait, a melyeket bizonyára nagy szorgalommal gyűjtögettek a nép egyszerű fiai között a nyáron át. Ennyi volt az egész, a mit az ellenzék a maga politikai és hazafiui lelkiismeretéből kihozott. Ennyi volt minden, a mit a béketörekvések nagy fáradtsággal, jóakaratu fejtörésével folytatott útjára lökött. Az ország felzudulására, panaszaira ennyit válasszoltak.

A többi azután azon a módon folyt le, a melyet az „eddigi eszközök” magukkal hoztak. A délelőtti ülésen az elnök és a többség a lehető türelemmel várták, hogy hátha kijózanodik egy percre a régi ro-

hamaiba jutott botrány: hátha mégis férfiak tudnak lenni azok, akik teljesen átadták magukat a féktelenkedés, a duhajkodás vágyainak. Állandó, és egyre cudarabb provokációra a többség tagjai megtartották a végsőkig feszített önuralmát és rajtuk mult, hogy már ma nem került a képviselők között véres harcra a sor.

Delután aztán tovább hömpölygött a botrány abban a mederben, amelyet még a vakáció előtt ástak meg: az ellenzék tagjai közül negyvenkét képviselőt kivezetésre utaltak és ez a kivezetés, rendőri karhatalom igénybevétele mellett meg is történt. A kivezetést az ellenzék tagjai rögtönzött barrikádokkal, dulakodással akarták megakadályozni; ez természetesebben csak arra való volt, hogy az ügyet minél zajosabbá tegyék. És folynak a botrányok a késő esti órákig, amikor a Ház ülése még egyre tart.

Ha nem lenne közel álló az a gondolat, hogy az ellenzék más harcmódorra már köptelenné lett, az érvényesülést, az észrevétetést már csak a botrány által igyekszik elérni, — gondolkodni kellene azon: volt-e valami különös célja az ellenzéknek azzal, hogy a botrányokat már az első ülésen ilyen nagy vehemenciával, ilyen széles keretekben földidézze? Lehet, hogy demonstrálni akarta: ime, a kormány és a többség nem tud békés parlamenti tanácskozást folytatni, szóval nem képes hivatását betölteni. De annak, hogy ez nem sikerül, ők, az ellenzék az okai, akik ezt demonstrálni akarják és akik ebből fegyvert kovácsolnak. Már most, ha valahonnét rendet és parlamenti állapotokat követelnek — akár felülről, akár alulról, — akkor ennek a hiányáért bizonyára nem azo-

kat vonják felelősségre, akikben az erre való készség, jóindulat, sőt föltett akarat és erős energia megvan, hanem azokat okolják, akik minden lehetetlen, eddig el sem képzelt módokon igyekeznek a rendet, a béke lehetőségét fejten taposni, megsemmisíteni.

Talán nem is maga a botrány az elszomorító. Ha már otthont vertek a balkáni jeleneteknek a magyar képviselőházban, ha már a szünet előtti csinytevések és skandalumok megeshettek: azt elviselhetjük, amíg ezek néhány ülésen folytatódni fognak, amíg a kinevezetteettkkel künn maradnak a szalon-forradalmárok, az önként kivonulók. Szépséghibája a parlamentnek, ha ellenzék nélkül tanácskozik, de még rondább fölt rajta, ha az ilyen modor otthonos benne. Az igazán megdöbbenő, hogy az ellenzék a rendszeres botránycsinálást, az állandó tumultust az érvényesülés, a politikai küzdelem taktikai eszközeinek hiszi és bizik abban, hogy célt ér. Más országok parlamentjeiben, ha egy, vagy két ülésen szabadjára kerülnek, kitornek az indulatok, ha rendkívüli eseményekbe ragadják az érzések a parlamentet: sietve összeülnek minden oldalról a komolyabbak, az idősebbek, a tekintélyek, az előkelők, hogy sebtében lecsiszolják a parlamentárizmus kiütéseit, hogy a módját is elvegyék az ilyenek ismétlődéseinek. Az ellenzék tekintélyei nem éreztek hajlandóságot, se lelkiismereti kötelességet arra, hogy a helyzeten változtassanak. Apponyi Albert gróf előkelő, hideg fejmozdulattal fordul el a kavargóktól, Andrássy Gyula gróf, akinek egész politikai multja, minden tollvonása és szava ellentétben áll azzal, amit az ellen-

Rege a Nagy Asszonyról meg a borzos fiuról.

Irtá: Falk Richárd.

A fiun kezdem. Nagy haju borzos fejű gyerekek, aki velünk rágtá a tollat éjjelente, míg az álmos képű, ólomparákat lehelő tördelő ásitva jelentette, akárcsak a villamos vasut mindeniránt érzéketlen kalauza, hogy megtelt. Már mint a lap, mert együtt öltük az eszméket sűrű fekete, nyomtatott sorokba, a melyek felett már másnapon ujakat szülve tort ülünk.

Mi napszámba vettük ezt a munkát, ő művészetnek. S míg mi kacagva fázisokat röttünk léha mondások után, ő kis bajuszát sodorgatva komolyan percegetté tollát. Az ernyős lámpa és a fehér papír reflexe szürkés színbe vonták amugy is sápadt, beesett arcát. — Amikor szertenézve íróasztalán, szemé a törött lámpagömbön kiszökkenő fénynyalábra meredt, vagy ha az öblös tintatartó fekete tengerébe bámult, mintha onnan lesné ki tartalmas bizar gondolatait, valami megvillant egyébként bágyadt fényű szeméi körül, valami idegen tűz, némi démoni. Tovább irt s szemöldökei elsimultak s a rejtelmesség ihletté oldódott fel folyton forrongó, — nyugtalan lelkében.

Kint, a nagy világban valamivel vidámabb volt, néha rossz viccekben is utazott, hogy aztán

hirtelenül merevedett arcvonásokkal elmerengjen. Talán ifjúsága mellett sokat csalódott, nagy meg rázkódtatáson kellett átesnie, hogy annyira elzárkózott volt.

Nehezen lehetett bensejéhez férközni, nem árult el belőle semmit. Mást mondott mindig, mint amit érzett, mert félt az emberek rosszasságától s úgy találta, hogy nem értik meg egymást.

Szivtelennek is tartották, mintha az emberekkel való érintkezés cseppköveket képezett volna mindjobban elburkolt szive körül. Pedig néha-néha, a mi ritkán történt, egy igazabb barát felé, szive egy kis résén jóleső meleg áramlott, amit ideig-óráig őszinte szóval érzéssel szítani lehetett, aztán mint a kandalló elvesztve, utolsó parázsát, kihült. Csak egy vágyát ismerték, ennek örök megtartásáért küzdött s ez a függetlenség volt. Asszonyneppel nem sokat tördődött; hazug kalandokat meghallgatott, de alig mesélt valamit a sajátjából, hanem mikor valaki megtudta pendíteni az emlékezések ama hurjait, melyek hangulatát asszonátásra voltak képesek keltetni, akkor megérett ajkán a szó s miot középkori hegedős, szüneteket tartva, apró énekekben regélte el, a lantkíséretet lelkének felhangzó méla akkordjai helyettesítették, kicsiny históriát, a mese fináléja néhány lopva letörölt könyv volt.

Azért szép és nagy — a mint Bodorán kollogánk mondta: esztétikailag rendezett — szen-

vedélyek hullámozottak benne. Mi ketten voltunk legjobb barátai, én az atyáskodó barát szerepkörét töltöttem be, az évődő Bodorán pedig a vadócot „akarta megmenteni a társadalom számára.” Szinte durván érvényesített jóakarátával majd az ellenkezőjét érte el. De hozzánk volt a legőszintébb, mert együtt tudtunk érezni vele.

Hogy a tárcacímhez visszatérjek, elkezdem a regét.

A fiu egyszerre megváltozott. Külömben beesett arcán lázas piros foltok mutatkoztak; gyakran, sőt beszéd közben is, elábrándozott, majd felrettenve nem tudta hamarjában, miről foly szóbeszéd.

Kerülte a társaságot, a kávéházat. Csipkedésünkre alig válaszolt, egész magaviseletéből nyugtalan idegesség tetszett ki. Kéziratában sok volt a huzás-vonás, ami nagyfoku szórakozottságról tett tanuságot. A szerkesztőségből lopva távozott, szóval szokatlan magatartása olyan jelenségeket teremtett, a mik kettőnket, mint igaz jó barátait gondolkodásba ejtettek. Miután találgatásunk eredményre nem vezetett, megpróbálkoztunk az analízissel, de ez sem adott kellő megoldást. A novellisták szempontjából nézve azután abban állapodtunk meg, hogy lelke forrongásban van tekintve, pedig a töredékes csendes nyilvánulásokat, nincs aggodalomra ok. Célzatosságot kerülő vigasztalás föléket mormogtunk neki s úgy hittük eleget tettünk a barátság követelményeinek.

Tisza pokoli zajban beszélni akar, de a nagy tumultusban szavát sem hallani. *Vojnits* István bárót kéri magához, akivel néhány percig beszélget. *Zichy* Aladár gróf a padot verdesi, *Fernbach* Péter ugatást utánoz. Mások sipolnak és túlkölnék. *Papp* Zoltán fujja legkeservebben. *Palugyay* Móric átszól:

— Szerényi büszke lehet ezekre az autotülkökre, az ő gyarából kerültek ki.

Szerényi ugyanis a Bárd-féle autorszéves társaság igazgatója. *Justh* János, *Papp* Zoltán és *Héderváry* Lehel egyszerre három hangszerezen is játszanak. Ott állnak az elnöki emelvény alatt és sipolnak, kerepelnek és túlkölnék. Háromnegyed kettőkor Tisza feláll és tiz ujját mutatja a gyorsírók felé, ami azt jelenti, hogy tiz perc szünet.

A képviselők kivonulnak és azt vitatják, hogy mi lesz a délutáni program. Az ellenzékiek abban biznak, hogy Tisza kénytelen lesz befejezni az ülést határozathozatal nélkül. Munkapárti oldalon azonban határozottan tudják, hogy a Ház elnöke akár békésen, akár rendőri karhatalommal tárgyalásra képessé teszi az ülést.

Aradi munkások Tisza Istvánnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 17.

Mint ismeretes, Aradon 300 ipari munkásházat szeretnének föllátni, hogy a nagy lakásdrágaság közepette Arad ipari munkásainak türethető hajlék juthasson. Széles mederben folyó szaknác is volt a kérdésben, de nem tudták eldönteni: mi módon valósítsák meg ezt a nagyszabású szociális tervet. Telket már kiszemelték a Radnai-ut mentén, de nem tudják, honnét vegyének pénzt a fölépítéséhez. A város vezetősége nagy jóakaratot mutat, de az kevés a mostani sanyaru gazdasági viszonyok közepette.

A munkásházak kérdésének egyik lelkes harcosa *Gerber* Mátyás aradi ipari munkás, aki több társával egyetemben elhatározta, hogy Arad képviselőjéhez, *Tisza* István grófhhoz fordul és az ő támogatását kéri. Tegnap reggel 6 órakor érkeztek fel *Gerber* Mátyás, *Rokszin* Károly, *Braun* István és *Halmi* Ferenc aradi munkások, akik *Tiszának* Faszor 3. szám alatt lévő palotájához mentek. Aradon értesült a kis deputáció arról, hogy a budapesti szociáldemokrata-párt néhány tagja várni fogja őket a vasuti állomáson és lebeszélni akarják arról, hogy *Tiszához* elmenjenek. *Gerberék* csakugyan fölfedezték a vasutnál a párt megbízottait, azonban sikerült úgy kijutni a pályaudvarról, hogy azok nem láthatták az aradiakat.

Tisza a napokban azt írta *Gerberéknek*, hogy hétfőn reggel 9 órakor szívesen fogadja őket. *Tisza* palotájának folyosóján ekkor mintegy harmincan várták bebocsátásukat a gróf dolgozó szobájába. A kihallgatásra jelentkezők a legkülönbözőbb társadalmi réteghez tartoztak: volt közöttük kopott ruhás munkás és elegáns G-rokkos ur is. *Tiszához* pontosan 9 órakor jutott be az aradi deputáció. Arad képviselője a legnagyobb szívélyességgel szorított kezét a kerges tenyerű aradi munkásokkal. *Gerber* Mátyás rövidesen előadta, hogy az aradi ipari munkásházak fölépítésére állami segítséget szeretnének kieszközölni s ennek támogatására kéri a gróft.

Tisza a legmelegebb jóakaratot mutatta a fontos ügy iránt; kifejtette ama véleményét, hogy az ipari munkásság leginkább megérdemli, hogy családjával saját kis hajlékban lakják.

— Személyesen fogok eljárni az aradi munkásházak érdekében és hiszem is, hogy megkapják az állam anyagi támogatását. Azt hiszem, hogy az építés már jövő év tavaszán meg is kezd-

hető. Csak aztán a hivatalokban is ugyanilyen jóakaratot mutassak az ügy iránt. Sajnosan tapasztalom, hogy egyes hivatalokban — nem tudom mi okból — fontos aktákat is hosszú ideig hevertetnek. De majd azon lesznek, hogy ez a fontos ügy minél előbb a megvalósulás stádiumába jusson.

A küldöttség tagjai, akik 25 percig időztek *Tiszánál*, megköszönték a Ház elnökének készségét,

Akit nem engedtek tishti vizsgára.

(Egy aradi urifiu sorsa. — Följelentés a kártyaadósság miatt)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 17.

Kinos eset foglalkoztatja most az aradi 33. gyalogezred kötelekébe tartozó önkénteseket. Az egyéves önkéntesek e hónap 21-én mennek el Temesvárra, hogy ott letegyék a vizsgát, amely őket tisztkévé képesíti. Az aradi önkéntesek között két fiatalember van, akit a 33. gyalogezred tisztikara nem engedett a tishti vizsgára. Az egyik egy ismert kereskedőnek a fia, aki ellen csak szorgalmi kifogásai voltak a tisztikarnak; a másik fiatalember egy rendkívül előkelő aradi család tagja, az apja a legtekintélyesebb aradi ügyvédek közé tartozik s a fia szintén szép pozíciót töltene be. A tishti vizsgáról eltiltott önkéntest egyik barátjának pénzszerzetete juttatott abba a kellemetlen helyzetbe, hogy a hadseregben csak mint közlegény viselhesse a nehéz borjut hosszú időn keresztül.

Az önkéntes tavaly sokat kártyázott a Hungária-kávéházban ama társaságban, amelyben az előkelő fiatalság szokott egymásnak éjszakánként találkozót adni a kis zöld asztalok mellett. Ezek a fiatal emberek, akik többé kevésbé jó barátságban vannak egymással, gyakran nagy összegben kártyáznak, de ha adósok is maradnak, nem csinálnak belőle káoszt. Rendszerint másnap revansot ad a nyertő és „lekvittelik” a tartozást.

A szóban forgó fiatalember is ebben a társaságban élt évekig. Tavaly gyakran kártyázott azzal az előkelő családból való erdélyi ifjával, a ki, mint tartalékos huszártiszt Aradon szolgálta le a fegyvergyakorlat idejét. Egy viharos éjszakán nagy szerencsével játszott az aradi ifju. Nyolcszáz koronája volt, partnere pedig 600 koronával tilt az asztalhoz. Rövid idő alatt a mostani önkéntes huszonkétezer koronát nyert — hozomra.

— Tudod mit — mondta az aradi fiu — én nem akarom ilyen nagy nyereséggel lezárni ezt az estét. Tégy nagy összeget.

Az erdélyi tartalékos tiszt csakugyan nagy summákat rakott „föhrásra” és hajnalig sikerült is az ezreket „ledolgoznia”, sőt még ő nyert a fiatal játékostól 800 koronát hozomra. Azzal váltak el, hogy az előkelő ügyvéd fia részletekben fogja lefizetni a kártyaadósságot. Azonban a fiunak kis jövedelme van és nem tudott fizetni. A tartalékos tiszt hiába várt. Amikor az aradi ifju önkéntesnek rukkolt be, akkor is többször kérte tőle a kártyaadósságot.

— Nem tudok fizetni — mondta — nincs jövedelmem, várj amíg kijövök katonáéktól. Az apámnak tiz gyereke van, ő nem fizethet helyettem.

A volt partner végre súlyos lépésre szánta el magát. Följelentette a fiut az ezredesnél. Az ezred tisztikara emiatt elhatározta, hogy nem engedi az önkéntest tishtvizsgára és már azt is megakadályozta, hogy altishti rangot szerezzen, habár a fiatalember elég szorgalmas volt egész esztendőben.

Lesz-e színházi előadás a kulturpalotában?

— Kovács Vince nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 17.

Abban a vitában, amely a kulturpalota nagytermének bérletéért folyik, tudvalevőleg tegnap *Szendrey* Mihály nyilatkozott s kijelentette, hogy a bérletre írásbeli ajánlatot tett s *Bárdos* doktort feltételeesen leszerződött, illetve megállapodott vele.

A bérletre vonatkozólag ma megkérdeztük *Kovács* Vince kulturtanácsnokot, aki a következőket mondotta:

— Tény, hogy két év előtt felszólítottuk *Szendreyt*, hogy a bérletre ajánlatot tegyen. Tény az is, hogy akkor 9000 koronát ígért a nagyterem bérletéért s ezt az ajánlatát kötelező jegyzőkönyvbe is foglaltuk. Most, hogy *Lőrinczy* 14 000 koronát ajánlott a bérletért *Szendrey* is egy újabb írásbeli ajánlatot tett, amelyben ezuttal 10 000 korona bérösszeg fizetésére kötelezte magát. Csak hogy ez az újabb ajánlata lényegesen különbözik az előbbtől. Mint említettem, két év előtt csak a nagyterem bérletére tett ajánlatot, ami magától értelődő, mert még akkor szó sem volt cukrászdáról, büfféről, vendéglőről, ruhatárról. Az újabb ajánlatában pedig a direktor 10 000 korona bérösszeget ajánl fel, de nemcsak a nagyterem, hanem a cukrászda, büffé, vendéglő és ruhatárak bérletére összesen. Hát ez kérem lényeges differencia, hisz ha jól meggondoljuk a büffé, ruhatár, vendéglő, cukrászda együttevő legalább annyit fog jövedelmezni, mint a nagyterem, ha nem többet.

— *Szendrey* ajánlatának ezen kívül két nagy hibája van. *Szendrey* tudniillik az írásbeli ajánlatába nem jelenti ki, hogy ajánlatát árlejtes esetre is fenntartja. Pedig ez igen fontos. Mert tegyük fel, hogy a város árlejtest hirdet s azon csak én meg ön árverezünk, de mi csak 9000 koronáig verjük fel a bérletet — ebben az esetben *Szendrey* 10 000 koronás ajánlata egyáltalán nem jöhet tekintetbe s a város kénytelen lesz 10 000 helyett 9 000 koronáért odaadni a bérletet. *Szendrey* emellett bánatpénzt sem tett le s így nincs meg a törvény által előírt garancia arra, hogy az ajánlatának helyt is fog állni. Az, amit *Szendrey* felpanaszol — hogy tudniillik a színpad kicsi — oly lényegtelen hiba, amelyet minimális költséggel két nap alatt helyre lehet hozni. A szomszédos ruhatár falát kell csak lebontani s kijebb tolni s mindjárt akár 8–10 méter színpad áll rendelkezésre.

— Végül még csak egyet. *Lőrinczy* ugyan vendéglős, de tévedés lenne azt hinni, hogy ő a nagytermet vendéglői célokra akarná kivenni. Ez egyáltalán nem is lehetséges. Tudomásom szerint *Lőrinczy* mögött egy tekintélyes művészi kapacitás áll. De ettől is eltekintve, *Lőrinczy* ajánlatában kifejezetten kijelenti, hogy jól tudja azt, hogy a kulturpalota nagytermében csak kimondott művészi, nívós előadásokat lehet tartani, jól tudja, hogy ott mozi-előadásokat, kabarét, tingli-tanglit nem rendezhet s ebben a tekintetben aláveti magát bármikor a tanács rendelkezésének. Arról tehát szó sem lehet, hogy a vendéglő lenne abban a főüzlet. Különbözn pedig tessék csak elgondolni, hogy ha a nagyteremben előadásokat tartanak, koncerteket, ott — ha a terem megtelik — ezer ember lesz. Már pedig ez az ezer ember nem fogja étlen-szomjan kivárni a két három órás előadásokat. A közönség kényelmére szolgál, ha a nagyterem mellett — úgy mint külföldön bárhol — büffé, étterem, cukrászda van. És nem kell azt hinni, hogy egy kulturházban nem lehet, vagy nem „illik” cukrászdát, büffét elhelyezni. Hogy csak egy példával szolgáljak, a világ egyik legelső gyűjteményével, a bécsi városi muzeummal egy házban vendéglő van, még pedig olyan, amelyet nemcsak alkalmakkor, hanem mindig nyitva tartanak: ez a vendéglő a híres Rathhauskeller. A müncheni Operaházban előadás közben kényelmesen megvacsorázhat a közönség s egyáltalán mindenütt uzus ez, olyan uzus, amely a közönség kényelmét szolgálja.

Képviselők és rendőrök verekedése az Országházban.

Ülés a parlamentben este kilencig. — Az utcára hurcoltak negyvenhat képviselőt. — Elájult ellenzéki vezérek.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, szeptember 17.

Délelőtt még csak a legvadabb technikai obstrukció tombolt a képviselőház ülés-terében, olyan arányokban, hogy a legtalálóbb kritikát az ellenzék mai vezére és izgatója Andrassy Gyula gróf mondta, aki kijelentette a folyosón:

— Eszeveszettség, ami itt történik. *Bolondok háza ez!* Így csinált a kormány rendet? Így nem lehet dolgozni!

A rendcsinálás is megjött délutánra. Ekkor már tökéletesen belevadáltak a lár-mába, tombolásba az ellenzékiek. A kivezetésre kijelölt lármázókat védelmükbe vették a nyugodtabban viselkedők.

Soha nem látott botrányok következtek: dulakodás rendőrökkel, ordítás, ájulásig fokozott izgatottság, amíg végre a rendcsinálók és rendben dolgozni akarók maradtak az urak a Házban.

Részletes tudósításunk a délutáni eseményekről a következő:

Étterem az ellenzéki padokban.

Három órakor Tisza István gróf elfoglalja az elnöki emelvényt. Pokoli szimfónia fogadja, úgy, hogy alig hallatszik az elnöki csengő szava. Ezután Beöthy Pál alelnök átveszi az elnöklést és a szünet nélküli zajban elnöki előterjesztéseit akarja megtenni, de nem jutott első szaván túl. Zboray Miklós nagy csomaggal a hóna alatt megy be az ülés-terembe. Felbontja a csomagot, amelyből hideg felvágottat és sonkát vesz elő, megkínálja a többieket is s nyugodtan falatoznak, majd rágyujtanak szivarra a délelőtti zeneszó mellett. Palugyay ugyanis egy kürtöt hozott magával és Szluha azon nótákat fujt, később pedig Fráter Lóránd kurucnótákra gyujtott rá.

Fél négykor megjelenik az elnöki emelvényen újból Tisza István. Fűsikető zaj és tombolás fogadja az ellenzék oldalán. Szluha, Fernbach, Fráter és Polónyi katonai csinadrattával és kürttel csinálnak óriási zenebonát, Tisza beszélni akar, de csak szája mozgását látni, egyellen egy szavát sem értik. Justh János az elnöki emelvény alatt áll és egy szírénnel sipol.

Tisza összefont karokkal, nyugodtan ül helyén s negyed ötkor szünetet rendel el.

Nem lehet tovább tünni.

A szünet alatt Tisza Lukácsal, Beöthy és Jankovich alelnökökkel visszavonul tanácskozásokra, majd rövid tanácskozás után megjelenik a jobboldali folyosón és egy nagy csoport képviselő előtt emelkedett hangon a következőket mondja:

— Ezt már igazán nem lehet tovább tünni! Megpróbáltam délelőtt tíz órától egész mostanig rendet teremteni abban a reményben, hogy az ellenzékiek talán belátják ennek a lármanak és botránynak céltalanságát és helyreáll a rend. Reményem nem teljesült. A 48-as törvények félreérthetetlenül megadják a jogot a rendnek és a csendnek a tanácskozó teremben való fenntartására. Elhatároztam, hogy a zajongókat kivezettem. Eddig negyvenkét lármázó nevét jegyeztem fel és ezeket rendőrökkel fogom kivezettetni.

Jönnek a rendőrök.

Javában beszélt még Tisza, amikor Pavlik, Boeckelberg, Mattis és Beniczky rendőrfelügyelők vezetése alatt 120 rendőr a baloldali folyosón sorfalat állott. Amikor az ellenzéki képviselők

meglátják, gunyos szavakat kiabálnak a feszes haptákban álló fegyveres csapat elé, akik várják az elnök parancsát. A hangulat igen izgatott.

Negyed öt után Tisza gróf újból megjelenik az elnöki emelvényen, ebben a pillanatban ismét hangossá válik az ellenzék. Szmracsányi rikácsolva átkiált a munkapárti oldalra:

— Csirkefogók vagytok, ha végig tudjátok nézni azt a munkát, amit a rendőrök itt végeznek!

A homályos teremben egyszerre kigyulladtak a csillárok. Az ellenzék kórusban kiált:

— Az örök világosság fényeskedjék nekik!

Barrikád az ülés-teremben.

Szmracsányi és Ivánka előugranak padjaikból, megfogják a Ház asztalát és hozzávágják a miniszterelnök helyéhez. Könyvek, irományok lerepültek az asztalról a terem közepébe. Éktelen tumultus keletkezik, az ellenzék a terem közepére tódul élükön Kossuth-tal és Apponyival és meg akarják akadályozni a rendőröket abban, hogy a terembe jöhessenek. Többen elállják a baloldali ajtót.

A terem közepén tolongás keletkezik, a rendőrök bevonulása azonban egyre késik. Pavlik Tiszához megy utasítást kérni, hogy mi történjék a terem közepén összetömörült ellenzékiekkel, akik valóságos barrikádot alkottak maguk körül a székekkel.

— Tessék a parancsot végrehajtani bármily módon! — szolt Tisza kurtán.

Nem sikerül a kivezetés.

Pavlik a terembe megy, megáll az ellenzék előtt feszesen szalutál. Nem tudja eltávolítani a kivezetendőket: utját állják a többiek, a ki nem tiltottak. Andrassy Gyula felpattan a helyéről. Ő ugyanis nem látta júniusban a tanácskozó teremben a rendőröket és kivezetéseket. Odamegy tüntetőleg a terem közepén állókhoz, akik éljenzéssel fogadják. Azután Pavlik felé tart, Pavlik szólni akar, de az ellenzék elnyomja szavait. Szalutál és kimegy Tiszához, hogy jelentést tegyen.

— Kegyelmes uram, a kapott parancs végrehajtása akadályokba ütközik. Olyan képviselők, akinek a kivezetése nincs elrendelve, megakadályozzák a többi kivezetését.

— Ön megkapta a parancsot — volt Tisza kimért válasza — tessék azt végrehajtani, ne törődjön senkivel, semmivel, vezessen ki mindenkit, és a Ház kapujában fennhangon hirdesse ki, hogy a kivezetés a negyvenkét képviselőre vonatkozik, a többiek visszajöhhetnek!

Ezzel visszajött Pavlik, az ellenzék elénekelte kétszer a Kossuth-nótát s azután a szózatot. A rendőrfelügyelő fel akarta olvasni a kivezetendő képviselők neveit. Kórusban hangzott a válasz:

— Innen ugyan senkisé sem távozik!

Pavlik odalép Apponyi, Károlyi, Andrassy grófokhoz és kapacitálni próbálja őket, hogy adják ki a negyvenkét képviselőt.

— Nem megyünk innen, takarodjék!

Pavlik zavartan áll. Az ellenzékiek harsányan kiáltják:

— Élje a haza!

Pavlik rendőrfelügyelő izgatottan jár fel s alá, kapacitálni igyekszik az ellenzékiet, azonban mi sem használ. Az izgalom egyre nagyobb

mérveket ölt. Szmracsányi feláll egy miniszteri bársonyszékre és onnan harsogja:

— Nem megyünk ki, nem engedünk!

Pavlik nem tudja, hogy mit csináljon. Belekezd a lista felolvasásába. Először Ábrahám Dezső nevét olvassa fel, majd Jatkó Pálét, de egyik képviselő sem mozdul a helyéről. Mikor a helyzet már nagyon fenyegető volt. Eszterházy Móric egyenként csillapítja a képviselőket. Pavlik látván, hogy sehogysem boldogul, ismét Tiszához megy. Rakovszky utána kiált:

— Ugy-e, nem megy simán? Itt nem boldogul!

Az ellenzék ezalatt a miniszteri bársonyszékeket tette az asztal mögé, úgy, hogy ezáltal teljesen áttörhetetlen kordont alkotott. Pavlik bajon a terembe s újból harsányan kiáltja:

— Ábrahám Dezső...

Károlyi, Apponyi és Szmracsányi heves gesztusokkal tiltakoznak, Ábrahám pedig a miniszteri padokon áll, úgy, hogy nem lehet hozzá férni.

— Hiába beszél — mondotta Zichy Aladár gróf — nekünk jogunk van ideülni!

Képviselőkordon a rendőrök ellen.

Az ellenzék szoros kordont alkot, összefogják egymás kezét és ezzel az áttörhetetlen falanksszal fogták körül azokat, akiknek neve a listán szerepelt. Batthyány Tivadar izgatottan kiált Pavlikra:

— Nekünk jogunk van itt lenni! Hogy mernek ilyen munkára vállalkozni!

— Csak a kapott parancsot teljesitem! — felel a rendőrfelügyelő.

Öt óra után öt perccel Pavlik újra megjelent. Percekig tartó lármaival fogadják. Andrassy Gyulához megy és összetett kezekkel kéri, hogy adják ki a képviselőket. Andrassy elutasítólag int kezével. Felzug az éljen. Percekig ünneplik Andrassyt.

A baloldal hátsó padjainál megjelenik Born Frigyes báró, akit lehurrogna. Born sietve távozik. Ebben a pillanatban Egry Béla kiáltja:

— Reggelig itt maradunk, akkor sem távozik el közülünk senki!

Mi a „szentségtörés“?

Pavlik Matzky Emilt meg akarja ragadtatni embereivel. Óriási kavardás keletkezik, Eitner, Szmracsányi és Ábrahám azonban kiszabadítják Matzkyt. Pavlik a pártonkívüli hatvanhetesekhez siet és ezeket igyekszik kapacitálni, de hiába. Pavlik látja, hogy nem bír az ellenzékkel, újra Apponyihoz megy és meg akarja fogni Apponyit. Ekkor Károlyi és Kovácsy Kálmán rákiáltanak:

— Ne nyúljon Apponyihoz, mert szentségtörést követ el!

Ekkor a jobboldali bejárat függőyei mögött ismét megjelenik egy-két munkapárti képviselő, akiket a szidalmak egész áradatával fogadnak.

A munkapárti képviselők a jobboldali folyosón vannak. Tisza István nagyobb társaság közepette szivarozik, Lukács fel s alá járkal.

A teremben ezalatt Batthyány Tivadar Pavlikhoz lép:

— Batthyány Tivadar gróf vagyok, nem megyek ki innen! Negyvennyolcban is egy Batthyányt végeztek ki először, most is én legyek az első.

Százhusz rendőr a teremben.

Fél hatkor megérkezik Boda Dezső főkapitány, aki Lukácsal a miniszterelnöki szobába vonul. Serényi, Jakabffy, Hazai követik. Tanácskoznak.

Hat óra felé Pavlik még mindig rimánkodva kéri Apponyit és Polónyt, hogy távozzanak, de egyik sem mozdul.

Pár pillanattal később a baloldali bejáratnál hatalmas rendőrszakasz, százhusz ember jön be

és ellepi a termet. Rakovszky István utját állja a rendőröknek és energikusan rájuk szól:

— Tisza itt nem parancsol!

Most Laczkovics terembiztos jön be, egy ujjabb listájával a kitiltottaknak, azonban ő rá is ráripakodnak:

— Takarodjék gazember!

Pavlik Rakovszky elé lép és felkéri, hogy távozzék.

— Nem megyünk ki! *Lövesse agyon, de nem megyünk!* Hagyanak bennünket békében! — kiáltja a néppárti vezér.

Miközben Pavlik Károlyit igyekszik kapacitálni, *Désy Zoltán* közbekiált:

— A törvénynek engedelmességek, de semmiféle elnöki rendelkezést nem ismerünk el!

Pavlik Apponyihoz megy, ismét kapacitálni akarja, de mind hiába. Mivel látja, hogy eredményt nem tud elérni, Beniczkihez lép és hosszabban tanácskozik vele. Bizonyára arról, hogy mint lehetne az ellenzékét egyszerre kiszorítani.

A baloldali bejáró mellett a gyorsírók páholya közelében ülnek Semsey és Andrassy Gyula, összeakasztják lábukat. Pavlik eléjük áll, kapacitálni próbálja Semseyt, de hiába.

A jobboldali ajtóknál benéznek a munkapárti képviselők, azonban a reprodukálhatatlan kifejezések özöne zudul feléjük. A rendőrfelügyelő *Eszterházy Mórict* akarja kivezetni.

— Az isten szerelmére, a gróf urnak joga van itt lenni, ne bántsá őt — kiabálta Palla-vicini.

— *Lövesse agyon* — rikácsolja Károlyi.

— *Lőjjenek közibénk!* — kiabálja Kovácsy — *essünk tul a dologon.*

Pavlik meghajol és tovább áll. Tisza István gróf a jobboldali kisajton egy szempillantásra benézett. Az ellenzék a legválogatottabb gorombasággal fogadja.

Károlyi gróf inzultálja Pavlikot.

Este hat óra után az izgalom tetőpontra hágott. Pavlik végre karonfogta Semseyt, akit azután négy rendőr taszított az ajtó felé. Ugylátszik, hogy Semseyt már sikerül kivezetni, de mikor ezt *Károlyi Mihály* meglátja, Pavlikhoz rohan és öklével többször rásújt a rendőrfelügyelőre. Általános megdöbbenés és Semsey ezalatt kisiklik a rendőrök kezei közül.

A fenitens közrendőr.

— Ragadja meg a gróf urat! — szolt Pavlik a mellette álló rendőrnek.

A rendőr energikus hangon így felel:

— *Nem fogom meg!*

Pavlik rákiált:

— A törvény nevében letartóztatom! — és ezzel intett Beniczky rendőrfelügyelőnek, aki embe-reivel kivezette az engedetlen rendőrt. A rendőr neve *Polyák István*, 2205. a száma és csongrádi illetőségű.

A következő percben az ellenzéki képviselők már felugrálnak a Ház asztalára és onnan kiabálják:

— *A kétezeröttszázöt számú rendőr megtagadta az engedelmességet azzal, hogy független magyar képviselőhöz nem nyul hozzá!* Eljen!

Ebben a pillanatban a rendőr alakja feltűnt az emeleti karzatok egyikén, mire az egész ellenzék tüntető tapsban és éljenzésben tört ki s kendőt lobogtatott. Ugyanígy tett a karzati közönség is.

A következő percben berohant a terembe *Gersich* rendőrfelügyelő és kiadta az utasítást, hogy a rendőrök tömörüljenek úgy össze, hogy a terem közepéből szorítsák ki a képviselőket. A rendőrök az utasításnak megfelelően rohantak előre, mivel a parancs úgy szolt, hogy megállás nélkül előrerohanni.

Kezdődik a kivezetés. — Elájult ellenzéki vezetők.

A terem közepén óriási tumultus támadt és a nagy tologásban csak egyes jeleneteket lehet látni. Egymásután vezették ki a két Jármyt. Jármy István *négy rendőrrel dulakodik*, valóságos extázisban van és amint a tereméből kilépnek, végigvágódik a folyosón. *Elájult*. A rendőrök felemelik és egy pamlagra helyezik. Arra ment azonban *Tisza István*, aki rögtön kiadta az utasítást, hogy *vigyük el onnan, mert ott nincs helye*, hanem vigyük be az orvosi szobába. *Jármy Béla* kivezetése is nehezen ment. *Maczky Emilt* vezették ki ezután, majd látni lehetett, amint *Károlyi Mihály gróf nyolc-tíz rendőrrel dulakodott*. Mindzsetájára összeszakadt, inge szinte darabokban lógott rajta és úgy tuszkolják ki, mialatt jobbra-balra hadonász kezével. A többi képviselő köréje csoportosul. Amikor a szélső baloldálnak harmadik padrában vannak és a rendőrök kifelé so-akarják hurcolni, *Károlyi Mihály* egyszerre elszédül és végigvágódik a padsorban.

Leirhatatlan izgalom támad. Orvost, orvost kiáltozzák. Egy kettőre bent van *Körmendy* mentőorvos, kigombolja a gróf ruháját és nagy nehezen eszméletre téríti.

Ezalatt a terem közepén a tumultus lassan megszűnik, a rendőrök kihurcolják a képviselőket, akik benmaradtak, a rendőri tulerő következtében visszaszorulnak a padsorokba és ott foglalnak helyet. Most Pavlik Apponyit próbálja kapacitálni, de hiába, ez nem is válaszol neki. A rendőrök ezután egyenként vezet ki mindazokat, akik a listán fel voltak jegyezve és amikor a munkájukkal végeztek, mindössze csak tizenhárom maradt bent, akik aztán élükön Apponyival kivonultak a tereméből.

A harmadik tomboló függetlenségi képviselő, aki a kivezetése alkalmával összeesett, *Ivánka Imre* volt. Ivánkát, aki nemrégiben nősült, házassága előtt könnyebb szélütés érte, amelyből azonban felépült. Az egész napi tombolás, izgalom azután annyira megviselte a képviselőt, hogy *kivezetésénél eszméletlenül* esett össze. Kiderült, hogy *ujabb szélütés érte Ivánkát*. Állapota nem is javult, úgy, hogy hordágyon vitték el a parlamentből.

A kivezetések annyira elhúzódtak, hogy este nyolc óra lett, mire az önként kivonulók is elhagyták a termet és befejeződött a mai nap viharos része.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Ég és víz között.** (Szenzációs iránydráma az Apolló színházban.) Egészen eredeti, csaknem mindenki előtt ismeretlen szociális kérdéseket tárgyal az a nagykonceptiójú iránydráma, amelyet ma látunk először az Apolló-színház vászonlapján. A tengerészek különös világának rejtett titkai tárulnak fel előttünk. A matróz pénzt felélte, de az nem tesz semmit. Akad egy szeretetreméltó vendéglős, aki szívesen hajlandó neki pénzt előlegezni. Midőn már a matróz a szeszese élvezeteitől teljesen elázott, aláírta vele egy nyugtát, mely azonban valójában egy emberi haszonbérlet. Ettől kezdve ő már a vendéglős hatalmában van és ez a vámpyr fogva tartja és annyi szeszese italt ad neki, míg teljesen eszméletét veszíti. Most már a korcsmároson a sor az áldozatot egy hosszú utra induló hajónak lehetőleg azonnal bérbeadni. Eszméletlenül és gyakran holtbeteg állapotban szállítják a hajóra a szerencsétlen fehér rabszolgát többi szenvedőtársával együtt, akiket a teherkamrába bedobnak, míg a hajó nyílt tengerre kerül. Ekkor aztán előhózzák és dolgoznia kell és jaj annak a matróznak, ki nem fogad szót. A képet zsufolt nézőtér nézte végig ma mind a négy előadás s kétségtelen, hogy ez az érdeklődés szerdán és csütörtökön még csak fokozódni fog. 177

* **A zsidók történetét.** Király Pál kitűnő darabját méltó érdeklődés mellett mutatta be kedden az Uránia színház. A nagy tudással és gondal összeállított darab, nem tudományos

nagyképűséggel, hanem élvezetes csevegés formájában van megírva. A közönség lankadatlan figyelemmel hallgatta végig az érdekes darabot és élvezte a gyönyörű mozgó és álló képeket. Király Pál darabja még szerdán kerül előadásra. 175

* **A mezőhegyesi manőverek.** (*Pénteken az Urániában.*) Az egész világ érdeklődése mellett folytak le az idej királygyakorlatok. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös dispoziációjára eddig nem frekventált nehéz terepben, sik földön küzdöttek az ellenséges hadak, olyan képeket nyújtva, melynek megörökítése a kinematografus legnagyobb ambíciója lehetett. 175

* **Az oroszának hajója.** A manőverek bemutatása mellett még egy páratlan érdekességet mutat be pénteken az Uránia. Egyelőre csak annyit erről a képről, hogy eleven oroszlanok marcangolnak szét egy égő hajón fellázadt matrózokat. Egyetlen kép ez a maga nemében, mely soha nem tapasztalt szenzációt fog kelteni városzserte. 175

Az agyonlőtt primadonna.

(A makói gyilkos multja — Hamisított levél.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 17.

Veres Eszter pécsi primadonnának Nagykanizsán történt meggyilkolásáról, illetve ez izgalmas eseménnyel összefüggő ügyekről ezek az ujjabb érdekes részletek kerültek nyilvánosságra:

Joó Istvánról, a gyilkos tejkereskedőről már megirtuk, hogy makói származású és ott évekig lakott.

Joó István makói szerepléséről nem sok jót lehet mondani. Onnan nősült. *Tarnay* cipészmesternek a leányát vette el. Egy hónap előtt még ott volt, nem soká, csak 4—5 hétig, de ez alatt a rövid pár hét alatt is sikerült magát teljes mértékben megutáltatni. A rendőrségnek tömérdek dolgot adott éjjeli garázdálkodásaival és csendháborításaival és magukkal a rendőrökkel szemben is brutálisokkora ragadtatta magát.

Ő volt az, aki *Herczegh Józsefet* — aki ezidőszerint címfestő Szegeden — s aki abban az időben egyik makói napilap munkatársa volt, tetteleg inzultálta, mert viselt dolgait megirta. Ugylátszik, hogy ebben az időben már rég meghasonlott a nejevel és el volt szánva a véres tette. Féktelen magaviseletének ebben találjuk a magyarázatát.

Mint röviden jelentették a lapok, *Joó* bucsulevelet is irt, amelyben hazug módon vázolta a dráma előzményeit. Nyilvánvaló, hogy e levélnek e része hamis és abba az agyonlőtt színész aláírását is a gyilkos irta bele. A levél, mely egyszersmind írásbeli bizonyítvány irójának minden intelligencia híján való züllött, iszákos egyéniségéről, szórul-szóra így hangzik:

Nagykanizsa, 1912. szept. 13. *Kedves főszolgabíró ur!* (A borítékban a címzés a főkapitányságnak szolt.) Mi mindketten a saját elhatározásunkból lettünk öngyilkosok és kérjük, hogy egy temetőbe helyezzenek el bennünket. Kiváló tisztelettel *Pista és Eszter* (hamis aláírás). Evangelikusok vagyunk! — Születtem Makón, 1877. febr. 16. anyám: *Felberbauer Eulália*, apám: *Neuwirth János*.

Örületes szerelmünk visz a sirba, ahol a sok édes álom után is kéjben és mámorban találkozhatunk! Mi igazán szerettük egymást és én, ki örült, ki tulbecsülője voltam *Esztikének*, ki isteni bájaival ajándékozta meg őt, örültem és már éssen kívüli állapotba hozott féltékenységgem. És ő is féltett.

Több száz koronát érő ruhám és fehérneműm, kalapom cipóm a Koronában van, 5. szoba. Tartozom Körülbelül 30—40 K-val.

Növéréim lakik: *Lugos, Szentgelici Nagy Józsefné*. E hó 14-ig szálloda kifizetve.

Azt is megállapította a vizsgálat, hogy a rendkívül szép színész hallani se akart a tologató Joóról. Különbben a primadonnáért már egy föld-birtokos elpredálta egész vagyonát.

hogy melyik percben omlik a hat tagu családra a ház. Feneschán ekkor kiadta az utasítást a rendőröknek:

— Be kell törni a konyha ajtót.

Am ezt nem tudták teljesíteni, mert az ajtó nagyon szilárd volt. Az egyik rendőr végre úgy segített a dolgon, hogy betörte az ablakokat és bemászott a szobába. Az egész családot a legmélyebb álomban találta és még akkor is percekig kellett költögetni a mély álmu familiát. Amikor végre megértették velük, hogy milyen veszély fenyegeti őket, a családtagok riadtan, ingben, hiányos alsó ruhákban futottak ki a lakásból. Schwarz és családja valamelyik rokonuknál vonta meg magát éjszakára.

Miután minden élő lény távozott a rozzant házból, a rendőrség lezáratta a lakásokat és lepecsétezte az összes ajtókat. A ház előtti utca járdán állandó rendőrszem tiltja el a járást, a ház udvarán ugyancsak rendőr ügyel arra, hogy oda senki ne térhessen.

A ház hátsó részén szintén van egy emeletes traktus, mely azonban teljesen ép és sértetlen. Minthogy csak a Hunyadi-utcai részen lévő kapun át van közlekedés, a rendőrség megengedte, hogy az említett részben lakók még ma éjszaka azon át járjanak be, de holnap reggel már a kaput is elzárják és a Hunyadi-utcai részen lévő üzleteken át jutnak az udvarra a lakók.

Merénylet-terv a miniszterelnök ellen. — Két képviselő szerepe. — Kinos leplezés.

Tájérazati tudósítás.

Budapest, szeptember 17.

Mikor ma a képviselőházban Lukács László miniszterelnök kevéssel az ülés megnyitása előtt elhagyta fogadótermét, több munkapárti képviselő jelenlétében elmondotta, hogy *merényletet terveztek ellene*. Egy fiatal embert akart rávenni a *Justh-párt egyik tagja*, mondotta a miniszterelnök, hogy őt az utcán, vagy képviselőház közvetlen közelében *inzultálja*. Hozzátette ehhez még a miniszterelnök, hogy a fiatal ember *nagy krakéler* hírében áll és hogy neki egy munkapárti képviselő mondomta el a dolgot.

A képviselők csoportjában nagy volt a felháborodás s nyomban kikutatták, hogy ki leplezte le a merénylet tervét. Kiderült, hogy *Montbach Imre* báró munkapárti képviselő mondomta el a készülő támadást Lukácsnak. *Montbach Imre* báró úgy tudta meg a dolgot, hogy idősb *Rónay László* minisztériumi számtanácsos közölte vele, a kinek fiát, *Rónay Lászlót*, *Ugocsa megye* volt várnagyát akarták a gyászos szerepre rávenni.

A fiatal *Rónay* elmondotta ugyanis apjának, hogy a Pannónia-szállóban *Justh János* képviselő diskurzus közben azt ajánlotta neki, hogy most nagy szolgálatot tehetne a *Justh-pártnak* azzal, ha Lukács Lászlót *inzultálná*. Azt is hozzátette, hogy egyszerre *nemzeti hős lehetne*, de *anyagialkban* sem vallaná kárát, mert *adósságait kifizetnék* és *mandátumhoz is juttatnák*.

A fiatal *Rónay* elmondotta *Justh János* ajánlatát apjának, akivel együtt most már elhatározták, hogy közlik a dolgot *Montbach Imre* báróval, aki a családnak jó barátja. Ez meg is történt s akkor *Montbach báró* azt ajánlotta, hogy tanuk előtt ismételtessék meg *Justh Jánossal* az ajánlatot. Ezt meg is kísérelték, de *Justh* nem volt hajlandó tanuk előtt beszélni.

Idősb *Rónay László* egyébként ma reggel *Justh János*hoz levelet intézett, amelyben ajánlatát, amelyet a családja becsülete ellen intézett merényletnek nevez, *megvetéssel utasítja vissza*.

Íjabb *Rónay László* pedig ma a következő nyílt levelet tette közzé:

Nagyságos *Justh János* képviselő urnak Budapest: Kedves János! A múlt héten szóba tett abbéli ajánlatodra, hogy a kormány által tervezett mandátumosztó javaslat folytán megüresedő valamely biztos kerületben krajcár költség nélkül kép-

viselővé megválasztanak, kötelezem magamat, hogy mint képviselő a Házon kívül két újságíró előtt Lukácsot ... rugom és hogy ezen ajánlatodat megdöntöttem és téged a következőkről értesítek: *Brávónak kapható nem vagyok*, sértő ajánlatodat a leghatározottabban visszautasítom s egyuttal kijelentem, hogy ilyen dicstelen alkuval szemben magamat diszkrecióra kötelezettek egyáltalában nem érezhetem. Rokoni üdvözlettel ifjabb *Rónay László*.

Tárgyalják a költségvetést.

(A képviselőház esti ülése. — Tisza a mai botrányokról. — Negyvenhat mentelmi eset.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, szeptember 17.

Amint az izgalmak elültek és képviselőház felforgatott termében kissé helyreállítottak a rendet: a késő esti órákban hozzáfogtak a normális tanácskozáshoz, most már természetesen ellenzék nélkül.

Ünneplik Tiszát.

Fél kilenc órakor *Tisza István* gróf most már teljes csendben megnyitja az ülést. A munkapárti képviselők viharosan megjelenezték és hosszan tartó tapssal fogadták az elnököt. *Tisza István* az ülés megnyitása után a következő beszédet mondotta:

— Mielőtt az elnöki előterjesztések fonalát újból felvenném, engedjék meg, hogy néhány szóval említést tegyek azokról a szomorú eseményekről, amelyeknek az utóbbi órákban szemtanui voltunk. Tisztelt képviselőház! Azok az események, amelyek a mai nap folyamán itt lejátszódtak, kell, hogy minden helyesen gondolkodó magyar embert, akiben a szenvedély, a nemzeti büszséget és a haza jó hírnevéhez fűződő hűséget nem fojtotta el, szomorúsággal és szégyennel töltsön el, (Lelkes eljenzés) mert az igazi magyar ember nem nézheti összetett kezekkel, hogy tiporjak sárba a nemzetnek azt a kincsét, amelyet őseink vére és szenvedése szerzett meg számunkra. Kötelességünk ezt az örökséget megörizni. Hogy mit követ el a magyar nemzettel szemben az, aki sippal, trombitával és más utcai gyerkőcök kezébe illő eszközzel akarja a magyar parlament politikai működését gátolni, arról nem akarok szólani. Azt azonban kijelenthetem, hogy ezek az események a szabad és érett nemzetek történetében példátlanul állanak és hogy az a nemzet kimondaná maga felett a halálos ítéletet, amely ezeket a jelenségeket büntetlenül hagyná.

— Tisztelt Képviselőház! A képviselőház méltóságának és rendjének súlyos megsértése esetében a házszabályok a mentelmi bizottsághoz való utasítást írják elő, *hacsak rögtöni intézkedés szüksége nem forog fenn*. A házszabályok tehát nyíltan elismerik, hogy fordulhatnak elő olyan esetek, amelyekben a rögtöni intézkedés válik szükségessé. Hogy ezek az intézkedések kit illetnek meg, az a dolog természetéből és a 49-as törvényekből folyik, amelyek a Ház elnökét tartják a képviselőház tanácskozási rendjének örökül. Én azt hiszem, hogy megtegedkezne kötelességéről és nem lenne méltó erre a diszes helyre az, aki ilyen merénylettel szemben kötelességeit nem teljesítené és jogait nem használná. (Lelkes eljenzés.) Legyen meggyőződve a tisztelt Ház, hogy abban a pillanatban, amikor észrevenném, hogy eljárásom a képviselőház többségének feltétlen helyesléseivel nem találkozok és ha szerénységem a többség bizalmára nem lenne méltó, könnyű szívvel elhagynám az elnöki széket. (Lelkes eljenzés, a képviselők felállnak és hosszan tüntetnek az elnök mellett.)

— Biztosíthatom azonban a Házat, hogy ameddig az önök bizalma ezen felelősségteljes és diszes helyen tart, élsorban én vagyok hivatva a képviselőház rendje és munkaképessége felett őrködni és ezek felett a kincsek felett hűségesen őrködni is fogok és mindenki ellen fellépek, aki szenvedélytől eltelt lélekkel és öngyilkos kezekkel a magyar nemzet szabadsága ellen vét!

— Ennélfogva intézkedtem, hogy azok a képviselők, akik ilyen súlyos módon megsértették a

Ház méltóságát, a képviselőházból elavolitassanak. Mivel azonban több képviselő, akik nem vettek részt a botrányban, azonban ezen képviselőkkel azonosították magukat és a törvényes parancsot teljesítő rendőrség ellen ezeket a képviselőket védelmükbe vették, kényszerítették a rendőrséget, hogy ellenük is eljárjanak és ezért az eljárásért szintén vállalom a felelősséget. (Hosszas eljenzés, felkiáltások: Mi is oszlozkodunk!) Ezeknek a képviselőknak a számára továbbra is nyitva áll minden ajtó, hogy a képviselőház tanácskozásában részt is vehessenek.

Akiket kivieztek.

— Most pedig a képviselőház házszabályai szerint meitőztassek a következő negyvenhat képviselőt a mentelmi bizottság elé utasítani azzal a megbizással, hogy a mentelmi bizottság huszonnégy óran belül intézkedjék: *Ábraham Dezső, Barabás Béla, Batthyány Pal, Batthyány Tivadar, Beck Lajos, Benedek János, Benyovszky Mór gróf, Bernáth Béla, Bikádi Antal, Bosnyák Géza, Brestyánszky Kálmán, Csermák Ernő, Csuha István, Désy Zoltán, Eitner Zsigmond, Eszterházy Mihály gróf, Faragó Antal, Fernbach Károly, Förster Aurel, Fráter Lőrinc Györffy Gyula, Haller István, Hegyi Árpád, Hederváry Lehel, Holló Lajos, Horváth József, Huszár Karoly (sárvári), Ivanka Imre, Justh János, Kallay Ubul, Karolyi Mihály gróf, Kelemen Béla, Kun Béla, Lovász Márton, Maczky Emil, Malatunsky György, Mandorff Géza báró, Mezőssy Béla, Nadányi Gyula, Palugyay Moric, Papp Zoltán, Polónyi Dezső, Pozsgay Miklós, Preszly Elemér, Rakosi Viktor, Ráth Endre, Sümegi Vilmos, Szabó István (nagyatádi), Sziuha Pal, Szmrészny György, Thaly Ferenc, Urmánczy Nándor, Valencsik Ferenc, Vertán Endre, Vertán Etele, Veszprémy Istvan, Zboray Miklós, Zichy Aladár gróf és Zlinszky István.*

Az 1913. évi költségvetés.

Az elnök ezután előterjesztette az elnöki jelentéseket, végül pedig *Teleszky János* pénzügyminiszter hosszabb beszéd kíséretében betérjesztette az 1913. évi költségvetést, amelynek főbb adatai a következők:

A rendes kezelésnél 1721,781,426 korona összes kiadás, 1834,399,156 korona bevétel, úgy, hogy 112,517,730 korona a felesleg.

A rendkívüli kezelésnél 350,972,770 korona kiadás, 238,509,875 korona bevétel, tehát 112,462,895 korona hiány mutatkozik. Együttvéve 2072,754,196 korona az összes kiadás és 2072,809,031 korona az összes bevétel, úgy, hogy végeredményben 54,835 korona felesleg mutatkozik.

Az elnök ezután a holnapi ülés napirendjét állapította meg, amelyen a mentelmi bizottság jelentése és a delegátusok választása szerepel.

VIDÉK.

Magyargyűllő román pap. Az otlakai jegyzőválasztás állítólagos botrányáról most még a következőket írják Otlakáról: A község románajku lakosságának egy részét *Turik György* görög keleti lelkész arra bírta, hogy a többséggel szembe szállva román származásu jegyző megválasztását követelje. *Turik* lelkész már más alkalommal is tanujelét adta magyarellenes érzelmeinek. Augusztus 29-én a lelkész kezdeményezésére bált rendeztek Otlakán *Vlaicu* repülőgépeinek javára. *A bálna a cigány csárdást játszott.* A lelkész nem engedte, hogy csárdást táncoljanak és *kifügyltetette a magyar nótát.* Most a jegyzőválasztáson is *Turik* okozott zavart és társaival kivonult a választás elől.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

HIREK.

Otvenezet korona jótékonycélra.

— Egy aradi öreg ur hagyatéka. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 17.

Régi patricius család sarjának halála keltett ma széles körökben részvétet Aradon. Szerénységéről ismert, de amellől nemes célokért szívesen áldozó polgára a városnak száll a sirba Rédl Mórral, akit hosszantartó betegségétől váltott meg a halál. Évek óta nem látták már a törékeny testű öreg urat az ő mindennapos sakkpartijánál, majd egyik, majd a másik aradi kávéházban, ott ahol az ő megszokott partnere tartózkodott. Három esztendő óta nem hagyta el a Hunyadi- és Szent Pál-utca sarkán álló házat, melynek erkélyén szokott üldögelni, ha a napos idő és a láb fájtása megengedték. Egyedüli szórakozása az olvasás és az őt meglátogató öreg aradiakkal való elbeszélgetés volt. A régi időről, a negyvenes évek előtti Aradról szeretett beszélni, amelynek történetét ő is csak tradíciókból ismerte.

A Rédl-család valamikor igen nagy szerepet játszott Aradon. Előkelő kereskedők és vállalkozók voltak, nagy vagyonra tettek szert. Egyik tagját a családjának a Halász-utcai családi házban meggyilkolták és kirabolták. A véres tragédia a a hetvenes években országos szenzációt keltett és Ráday Gedeon, a híres szegedi inkvizitor maga jött át Aradra, hogy a gyilkosság ügyében nyomozzon.

Az elhunyt, aki hosszabb ideig Temesvárott is lakott, nemes gondolkodásáról és humánus érzéséről azáltal is tanúságot tett, hogy vagyonának egy részét, körülből ötvenezer koronát hagyományozott különböző jótékonycélú intézményekre, a városnak, az izraelita hitközségnek és helybeli egyesületeknek. Vagyonát rokonai, a Szalai, a Schusztar-családok öröklék. Végrendelete értelmében „nem túl díszes temetés keretében” az aradi izraelita temetőben lévő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra holnap délután 3 órakor a Szent Pál-utcai házból.

— Nász a Rothschild családban. Párisból jelentik: Rothschild Nataniel báró, az angol alsóház tagja, jegyet váltott Beer Eugéniával, az ismert párisi bankár leányával. A menyasszonynak egyik leánytestvére a Rothschild család egyik párisi tagjának felesége.

— Csiky Tivadar kinevezése. Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy Csiky Tivadar dr., aki Aradon évekig főispáni titkári minőségben működött s aki miniszteri fogalmazói rangban van, megvált aradi állásától és Urbán Iván főispán ideiglenesen Török Ferenc dr. szolgabírórt rendelte be szolgálatára. Mint most értesülünk Csiky Tivadar dr. nem tér többé vissza aradi állásába, mert néhány nappal ezelőtt kinevezték a belügyminisztérium egészségügyi osztályába miniszteri fogalmazóvá.

— Képviselők lovagias ügyei. A képviselőház mai ülésén Szmracsányi György ezt kiabálta Lukács felé!

— Gazember! Gazember!

Kubinyi Géza magára vette a sértő kifejezéseket és délután két órakor Vojnich Sándor és Farkas Zoltán utján provokáltatta Szmracsányit, aki megnevezte segédeit. A képviselőházban ma lejátszódott események következtében Born Frigyes gróf provokálta Csuha Istvánt, aki őt becstelenséggel gazembernek nevezte, Szász Pál pedig ugyanazért Szmracsányi Györgyöt provokáltatta segédei által.

— Eljegyzés. Josefovits Armánd, a Herzberg Károly és Társai fatermelő cég irodavezetője Gyergyószentmiklósról, eljegyezte Springer János, a Neuman Testvérek cég hivatalnokának bájos és szeretetreméltó leányát, Arankát.

— Az aradi önkéntes iskola. Az Aradi Közlöny mai számában az aradi szülőknek örvendős hírral szolgált, amikor megírta, hogy a 33-ik gyalogezred önkéntes iskoláját októberben Aradon megnyitják. Többen kérdést intéztek hozzánk, hogy értesülésünk hitelt érdemlő helyről való-e, ezért szükségesnek tartjuk nyilvánosságra hozni, hogy a háziezred a tegnapi napon napi-parancsban is kiadta a hadtestparancsnokságnak ezt az átiratát. Az önkéntes iskola berendezésére a negyedik században már meg is tették az összes előkészületeket. Mint értesülünk, a háziezredhez 35 önkéntes jelentkezett, akik október 10-ikén vonulnak be.

— Itt tanultak . . . A pápai ó-kollégium falába, melyet a fiu-internátus céljaira a nyár folyamán igen alaposan s igen csinosan restuáltak, a múlt héten csendben, a nyilvánosság minden elvonása nélkül egy emléktáblát helyeztek el. A tábla hirdeti az ősi kollégium és Pápa város örök dicsőségét és hangzik eképen:

Itt tanultak:

Fabián Gábor, Zádor György, Zsoldos Ignác, László József, Tarczy Lajos, Bocor István, Váli Ferenc, Kerkapoly Károly, Kozma Sándor, Balagi Mór, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Pap Gábor, Thaly Kálmán, Eötvös Károly, Antal Gábor.

— Eladták a Török-patikát. Budapestről jelentik: Török József gyógyszerész, mint értesülünk, a Király-utca 12. sz. alatti gyógyszerész-tárat közel három millió koronáért eladta a Keleti és Murányi cégnek. A szerződést a napokban kötötték meg Holtscher Szigfrid dr. közjegyzői irodájában.

— Török-bolgár háború. Üszkübből táviratozzák: A bolgár határon Kocsána mellett erős bolgár csapatokat koncentrálnak. Attól félnek, hogy ezek a csapatok meg fogják támadni a török őrségeket. Ugyanily hírek érkeznek Montegróból is. A montenegrói kormány behívta az összes tartalékosokat. Trazics faluban egy szerb banda meggyilkolt egy asszonyt és két gyermeket.

Egy katonai lap azt írja, hogy Ferdinánd királynak vagy meg kell üzennie a háborút, vagy pedig bátrabb embernek kell átadni trónját.

— Örült, vagy gonosztevő? Szabadkáról jelentik: Ludas állomáson tegnap este Pulpán József csehországi illetőségű cukorkafőző a Szabadka felé robogó vonat elé vetette magát. A vonatot még kellő időben megállították és Pulpánt, aki mindenáron ki akart szabadulni a vonatkísérők karjai közül, erőszakkal a vonatra tették és behozták a szabadkai rendőrségre. A rendőrségen arra a kérdésre, hogy miért akart öngyilkos lenni, így felelt:

— Eszem ágában sem volt, hogy megöljem magamat. Csak köveket akartam a sínre rakni, hogy a vonat kiugorjon.

Zavaros beszéde miatt megvizsgáltatták az egyik tisztiorvossal, aki megállapította, hogy idült paralízisben szenved. A rendőrség illetőségi helyére szállíttatja.

— Ki a bűnös? Losoncra táviratozzák: A Miavai Bank Rt. részvényesei bűnvádi följelentést tettek Várady Lajos budapesti ingatlanforgalmi ügynök, Bazovszky Lajos dr. losonci ügyvéd, Fajnor Vladimir dr. zólyomi ügyvéd és Krnó János miavai ügyvéd, a Miavai Bank ügyésze ellen család és hitlen kezelés büntetése miatt. A részvényesek azzal vádolják a nevezetteket, hogy a Miavai Banktól nagy kölcsönt vettek fel egy ingatlan-szerződés alapján, amelyben az ingatlan értéke 1.150.000 koronában van feltüntetve, holott az ingatlan csak 700.000 koronát ér. A szerződést tehát meghamisították. Az ügyben széleskörű vizsgálat indult meg.

— Nogi végrendelete. Tokióból jelentik: Nogi tábornok végrendeletéből arra lehet következtetni, hogy a végrendelet elkészítésekor még nem volt elhatározva, hogy feleségét is megöli. Nogi végrendeletében kifejté, hogy követi császárt, mivel szolgálataira már nincsen szükség. Ő gyakran gondolt a halálra, ehhez azonban a mostani alkalmat választotta, mikor az országot nagy nemzeti gyász érte. Birtokait feleségének és barátainak, valamint közintézeteknek, holttestét az orvosi egyetemnek ajándékozta. Csak haját, fogait és körmeit temessék el. — Tokióból jelentik: Az orvosok megállapították, hogy Nogi tábornagy mielőtt rövid karddal a nyakát keresztül vágta, kétszer föl vágta a hasát. Asztalán találtak egy levelet, amelyet Connaught Artur hercegnek írt s amelyben azt mondja, hogy azért követte el az öngyilkosságot, mert a japánoknak Port-Artur előtt szenvedett óriás vesztesége nagyon terhelte lelkiismeretét.

— Ertesítés. Az Aradi Villamossági Részvénytársaság ezúton értesíti a m. t. közönséget, hogy a kábelhálózat mentén e hó 19-én déli 12 órától 2 óráig, 21-én déli 12 órától 2 óráig, 22-én d. e. 7 órától 12 óráig az áramszolgáltatás kábelkapcsolása miatt szünetelni fog.

— Történt-e kinzás Fazekasvarsádon? Megirtuk, hogy Fazekasvarsádon a nagyváradi honvédtartalekezred több katonáját, állítólag brutalisan megkínálták a csendörök, akiket Obrincsák István őrnagy azért hivatott az ezredhez, hogy egy kisebb lopás tettesét kinyomozzák. A Nagyváradra érkezett és ott leszerelt tartalékos katonák szerint a csendörök Kelemen Lajos újszentannai csendőrőrmester vezetésével elképzelhetetlenül összekínálták a vállatára fogott katonákat Orován Józsefet, az őrnagy tisztiszolgáját, Hégei Sándor lovászt és Nagy József zászlóalj kurtóst. A fazekasvarsándi eset ügyében az aradi csendőrszárnyparancsnokság azonnal vizsgálatot indított és a vizsgálat adatai eddig épen nem igazolják azt az állítást, hogy a csendörök téptelen brutalitással kínolták a katonákat. A csendőri vizsgálat során több tanút hallgattak ki, akik eskü alatt bizonyították, hogy brutalitás nem történt. Amikor végre Kelemen őrmester és Debreceni őrszervező gyanúját Orován és Hégei vallomásai Nagy József ezredkurtósra terelték és a szakaszvezető rangban lévő ezredtrombitást a csendörök vállatára fogták, Nagy minden ok nélkül tombolni, jajveszékálni kezdett. A kurtós továbbszolgáló altiszt és attól tartott, hogy a lopás miatt megfosztják rangjától. Ijedtségében annyira jajgatott, hogy több tartalékos tiszt összecsendült és beavatkozott a csendörök kihallgatásába. Obrincsák István őrnagy, mikor a tisztek közbelépéséről tudomást szerzett, utasította a tiszteket, hogy ne akadályozzák a csendőri nyomozást. — Így mondják el a fazekasvarsándi esetet az aradi csendőrségen.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 17-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Mikos Aladár földbíróknak György nevű fia. Lakatos Béla huszárőrmesternek Aranka nevű leánya. Pásztor István csász. és kir. patkó mesternek István nevű fia. Jemandics Demeter szücsnek Demeter nevű fia. Varga György kertésznek György nevű fia. Meghalt: Rédl Mór 66 éves magánzó. Avarfi Gyula 10 hónapos fiu. Kis Róza 4 éves leány. Házasság nem fordult elő.

— Cocus lábtörés, cocus szőnyeg, fürdőgyékény, parquet kefe, parquet beeresztő kefe, seprük, tisztító szerek, ruha, haj és fogkefék és az összes háztartási cikkek legnagyobb választékban és legolcsóbban Hegedüs Gyula cégnél, Andrassy-tér 15.

— Tankönyvek, valamint az elírt író- és rajzszerek legjutányosabban szereshetők be Pichler Sándor könyv-papír és írószer üzletében Arad, Szabadság-tér 1.

— Zsidó ünnepi imakönyvek Pichler Sándor könyvkereskedésében nagy választékban kaphatók.

— Figyelem! Ha olajfestményét, fényképét izlésszerűen és olcsón óhajta kereteztetni, kérem bizalommal Freimann József speciális képeretezőhöz Arad, Weitzer János-utca 9. fordulni, mivel itt kizárólag képeretézéssel foglalkoznak, s így legkényesebb igényeknek is megfelel. Dusan felszerelt képeret raktár. Megyei, városi telefon 912. 3881

— Használt tankönyveket legolcsóbban vásárol Inguszánál csak a Weitzer-utcában. 5151

— Ingusz I. és Fia cég figyelmezteti igen tisztelt vevőit, hogy csak a 25 év óta Weitzer-utcában levő üzletében vásároljanak, *máshol nincs üzlete cégnek.* 5151

— A legújabb női táskák már megérkeztek Hegedüs Gyula cégnél.

— Használt iskolakönyvek *tiszta, kifogástalan állapotban, félárban* kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében. *A cég a tankönyvek használhatóságáért szavatol.*

— Egy Kárpáti-féle fejfájás elleni *pastilla* 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást. 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárában Arad, Boros Béni-tér. 4676

— Az izr. ünnepekre való *makzörök*, valamint *Mirjam, Noémi és Hevesi-féle imakönyvek* nagy vásártéknél kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében.

— A Biró-féle „Havasi Gyopár Crém” Párisban. Egy elsőrangú és kiváló magyar szépség-szernek a kiténtetéséről értesülünk. A párisi higiénikus kiállításon a Grand Prix érdemkeresztjével, aranyéremmel és diszoklevéllel tüntette ki a zsüri a dr. Biró-féle „Havasi Gyopár-Crém” készítményeket. E magas kiténtetés felülmúlhatatlan és legjobb arcápoló-szereket érte és ezzel szinte bebizonyítva látjuk, hogy kozmetikai termékeinkért nemcsak restelkednünk nem kell a külföld előtt, de azok helyüket megállva, versenyképesek is. 5093

— 60 kötet könyv *havi 1 kor. 40 fillért, 180 hangjeggyel havi 2 kor. 40 fillért* kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzöintézetében, Aradon.

— Uj iskolakönyvek Kerpelnél.
— Francia és angol könyvek Kerpelnél.
— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Lemondott a szegedi tábla elnöke. Külföldi okból bocsatotta az igazságügyminiszter rendelkezésére az állását Kray István, a szegedi ítélőtábla elnöke. A kiváló jogász leányát, Mariskát ugyanis eljegyezte Lovasy Ernő dr. szegedi ügyvéd, aki természetesen Szegeden fog továbbra is lakni. Kray ezt a családi körülményt összerhelhetetlennek találta pozíciójával és ezért beadta lemondását. Hogy végleg nyugalomba vonul-e, vagy pedig más városba megy, azt ma még nem tudják Szegeden.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Ujarad, szeptember 17.

A szünni nem akaró eső e pillanatban beszámíthatatlan károkat okoz. Kívánatos lenne, ha végre-valahára a csapadék elmaradna.

A gabonáüzlet irányzata lanyhul.

Elkelt a mai piacon:

5000 mm. buza	20 00—21 20
Rozs	18 00 - 18 20
Árpa	19 00
Zab	19 00
Tengeri (consum)	20 00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 17

Készáru.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kinálat kielégítő, vételkedv gyenge, 20 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11 17— 11 18	11 19— 11 20
Buza 1913. áprilisi	11 70—11 71	11 71—11 72
Rozs 1912. októberi	9 59— 9 60	9 60— 9 61
Tengeri 1912. szept.	9 34— 9 35	9 35— 9 36
Tengeri 1913. májusi	7 64— 7 65	7 66— 7 67
Zab 1912. októberi	10 13—10 14	10 21— 10 22

Az árak 50 kilónként számítva.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

Legjobb

Fényképező-gépek

Lemezek,
Papírok,
Vegyszerek, stb.

eredeti gyári áron

HÁNZU NESTOR

drogeria és fényképszeti
cikkek szaküzletében

Arad, Weitzer János-u. 2.

Telefon 455.

Negativok és Positívek szakszerű ki-
dolgozását jutányos áron vállaljuk.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrásy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi szinpadja
Ma szerdán, 1912. szeptember 18-án:

1. Szarvasbogár. Természetutáni felvétel. — 2. Ég és víz között vagy a fehér rabszolga kereskedők. Dráma a tengerész életből. 3 felvonásban. — 3. A láthatatlan. Kacagató vígjáték.

Előadások kezdete délután 6 órától folytatólagosan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. szeptember 18-án

Délután 6 órától este 9 óráig. Rendes helyárak.

1. Füst szagot érzek. Humoros. — 2. Saumurni lovas iskola. Látványos. — 3. Ördögös egyensúly. Humoros. — 4. A két nővér. Dráma. — 5. Pali fokhagymát evett. Humoros. — 6. Palermó. Látványos. — 7. Dreyfusz-ügy. Szenzációs dráma.

Este 9 órakor, mérsékelten felemelt helyárak.

A zsidók története. Irta: Király Pál. Az ókorszak, Babiloniai ásatások, Egyptom, Asszírja, Kaldea és Palesztina története. — A bibliai hitregék kritikája. A királyok kora. A Jeruzsálemi templom ereklje. A véres korszak. Próféta kora. Jeruzsálem pusztulása. Babilon bukása. A II. Jeruzsálem templom építése. A talmud kora. A keresztes hadjáratok. Az új korszak és a jövő.

Helyárak: I. hely 2 kor., II. hely 1 kor., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill.

NYILTTÉR.*

Iskolakönyveket

a legújabb kiadásokat, úgy helyben mind vidékre gyorsan szállítja,
hitelképeseknek részletfizetésre is
a 25 év óta fennálló 5751

Ingusz I. és Fia könyvkereskedés

Weitzer János-utca, a polgári fiu-iskola mellett.
Telefon 517. Telefon 517.

**Női
és leányka
felöltők**

eredeti berlini modellei

a legnagyobb választékban
már megérkeztek

**GYÖRGY
MENYHÉRT
ÉS TÁRSA
divatáruházába**

Arad, Andrásy-tér 8.

A Minorita templom bejáratával szemben.

Szolid szabott árak!

Telefon 855.

Férfi szövet maradékok

fiuk részére egész öltönyre, felöltő, téli kabát és egyes nadrágokra míg a készlet tart nagyon 5701

Arad, Szabadság-tér 17. sz.

olcsó árban árusítatnak

Leichner és Fleischer

Kizárólagos posztógyári raktár

Nyíltér.

Ez valóban alig érthető!

Hogy a szódai gyógyítóforrások kitűnők, azt e ismeri? Nos, akkor a Fáy-téle szódai ásvány-pasztila, amelyben a forrás vizének minden alkatrésze benne van, koncentrált alakjánál fogva ne lenne még hatásosabb, mint a forrás vize? Mint a forrás, a pasztilla is orvossága, a légutak minden bajának, mindenütt kapható és sohasem mondanak csütörtököt. Egy doboz ára csak 1 korona 25 fillér. Utánzatot utasítson vissza. 6681

Sárcipő (Galoschui)

nyé v és anélkül

Pérfi 6 kor. Női 5 kor.

Szabott árak.

Óriási választék hócipőkben

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u. 1. Telefon 835.

Uj kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézet.

A nagyközönség szives tudomására hozom, hogy

Aradon, Weitzer János-u. sarkán

(főpostával szemben) egy modernül berendezett

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézetet nyitottam.

Intézet: Magyar-utca 26. alatt.

Szives pártfogást kér kitűnő tisztelettel

Knapp Sándor,

tulajdonos.

5698

Lapkihordó pár felvétetik

az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Tartozik ■ Követel
praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ára 20 fillér.

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RESZVÉNYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám
816

2881

Szolgálat: reggel 6 óráig éjjel 12 óráig

Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

624—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a polgári leányiskola 4 drb. új tantermének, torna- és rajztermének, valamint öltöző és szertárhelyiségeinek butor berendezése iránt folyó év szeptember hó 20-án délelőtt 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 6478 korona 60 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási-ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1912. évi szeptember hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

4869—1912. pm.

Hirdetmény.

A Dobó-utca folytatólagos megnyitása céljából a nagyméltóságú kir. kereskedelmi Minister Ur 56664.I.A/1912. szám alatt kelt rendeletével Arad szab. kir. város közönsége javára engedélyezett kisajátításra vonatkozó kisajátítási tervet és összeírását 1912. szeptember hó 3 tól 1912. szeptember hó 28-ig bezárólag terjedő 15 nap időtartamra Aradon, a városháza első emeletén levő hivatalos helyiségemben az 1881. évi XLI. t. c. 34. § a értelmében közszemlére kiteszem és egyidejűleg közhírré teszem, hogy a kisajátítási ügy tárgyalására dr. Steinhardt Mór közigazgatási bizottsági tag elnökelete alatt Nesnera Aladár és dr. Rosenbergek Miksa közig. bizottsági tagok és dr. Angel István jegyzőből álló Arad szab. kir. város közigazgatási bizottsága által kiküldött bizottság az ügy tárgyalását Aradon, a városháza első emeletén levő tanácstermében 1912. évi szeptember hó 30-ik napjának d. u. 3 órakor fogja megkezdeni, illetve megtartani.

Ezen tárgyalásra érdekelteket az 1881. évi XLI. t. c. 34. §-a értelmében azon figyelmeztetéssel hívom meg, hogy a kiküldött bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor és érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg.

Arad, 1912. évi szeptember hó 12-én.

Varjassy, polgármester.

Nemes almák

kaphatók

Totterer Jánosnál

Maroskaproncán 1928

a marosborsai állomásig szállítva métermázsánként 40 koronáért.

Butorkiárusítás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy előrehaladott korom miatt a butorkészítéssel felhagytam és hogy készletben levő gyönyörű butoraimat a **beszerzési áron alul is**

végkiárusítom.

Kérve kérem a n. é. közönséget, hogy butorszükségletét nálam beszerezni sziveskedjen.

Varga József

ARAD, Kápolna-utca 6/b. szám.

8—1912. ig. vál. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy Arad sz. kir. város igazoló választmánya a törvényhatósági bizottságban 1912. évben szavazattal bíró legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítására céljából folyó évi szeptember hó 16., 17. és 18-án d. e. 9-től 12 óráig dr. Angel István I. aljegyző tb. tanácsnok hivatalos helyiségében (Városháza I. emelet 101. sz. ajtó) ülést tart. Felhívottnak mindazok, akik az adójuk kétszeres számításának, vagy a feleségük, valamint a kiskorú gyermekeik állami adójának az 1886. évi XXI. t. cz. 26. §-ában biztosított kedvezményt igénybe venni óhajtják, vagy az ezen törvény alapján megillető bármely jogukat érvényesíteni óhajtják, hogy abbéli szándékukat az igazoló választmány előtt az ülések tartama alatt írásban vagy szóval bejelentésük.

Arad sz. kir. város igazoló választmányának 1912. szeptember 10. tartott üléséből.

Dr. Angel, igazoló választmányi jegyző.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

Budapesti Cs pkeáruház Andrassy-tér 20. sz.

UTALVÁNY.

Ezen szelvény bemutatója ujonnan érkezett őszi és téli ujdonságaink bevásárlásánál szolid szabott árainkból 5 százalék engedményben részesül.

Fischer Eliz-palota

Csipkék, szalagok, bársonyok, ruhadiszek. Selymek harisnyák. Keztyük és összes szabókellékek.

